

СИЛАБУС курсу
«Сучасні концепції права»
2020-2021 навчального року

Назва курсу	Сучасні концепції права
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет, кафедра теорії та історії держави і права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Спеціальність 081 Право Галузь знань 08 Право
Форма навчання	Денна, вечірня, заочна
Викладачі курсу	Галас Володимир Іванович, кандидат історичних наук, доцент. Попович Терезія Петрівна кандидат юридичних наук, доцент
Посилання на робочу програму	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/25626
Коротка анотація курсу	Курс «Сучасні концепції права» є вибірковою дисципліною для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право, яка викладається в 1-2 семестрах в обсязі шести кредитів ECTS. Обсяг курсу становить 42 години лекційних, 30 годин семінарських, 108 годин самостійної роботи.
Мета та завдання курсу	Мета вивчення навчальної дисципліни «Сучасні концепції права»: ознайомлення здобувачів ступеня доктора філософії із основними теоретико-філософськими правовими ідеями і поглядами, що склалися у сучасній теорії та філософії права; оволодіння аспірантами теоретико-філософськими правовими поняттями і категоріями, що відіграють основоположну роль у системі юридичних знань. У першу чергу це пов'язано з розглядом питань, що стосуються завдань та функцій теоретико-філософського осмислення правової дійсності, пріоритетних напрямів сучасної теоретико-філософської думки, концепцій праворозуміння тощо. Завдання дисципліни «Сучасні концепції права»: вивчення навчальної дисципліни «Сучасні концепції права» надасть можливість здобувачам ступеня доктора філософії у своїй навчальній і науковій діяльності застосовувати надбання різних правових шкіл у процесі осмислення різноманітних не тільки правових, але і суспільно-політичних та культурологічних проблем. Це, у свою чергу, буде сприяти якісному і всебічному оволодінню аспірантами здобутків світової і вітчизняної правової доктрини з питань, що входять до предмету навчальної дисципліни. У майбутньому у практичній діяльності знання, що

	були отримані під час вивчення цієї навчальної дисципліни, будуть сприяти більш цілісній і цілеспрямованій діяльності як юристів, що практикують, так і державних управлінців, які займають відповідні посади, або вчених – дослідників.
Очікувані результати навчання	Очікуваними результатами вивчення навчальної дисципліни здобувачами є: - знання основних концепцій і напрямків сучасної теоретико-філософської правової думки, базових ідей, що лежать у їх теоретичному і філософському підґрунті; - знання сутності основних проблем сучасних правових концепцій; - вміння практичного розв’язання цих проблем у сфері державно-правової практики; - вміння вільно володіти і використовувати понятійно-категоріальний апарат, виходячи з предмету навчальної дисципліни; - здатність засвоїти базові принципи сучасного правового мислення як орієнтирів для належного здійснення правової діяльності; - здатність до утворення абстрактних понять і оперування ними; - здатність самостійно працювати з першоджерелами теоретико-філософської правової думки, виявити змістовну, методологічну (світоглядну) і програмно-оціночну частину філософсько-правових вчень, концепцій, доктрин; - здатність проведення самостійних наукових досліджень з проблематики навчальної дисципліни; - здатність працювати в міжнародному науковому просторі; - вміння проявляти креативність, виявляти творчий підхід, ініціативу; - здатність до формулювань юридичних конструкцій і перевірка їх адекватності шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових правових ідей; - здатність формулювати та викладати правові обґрунтування та висновки, пропозиції, рекомендації; - здатність до ведення діалогу й аргументування під час наукових дискусій; - здатність всебічно аналізувати державно-правову дійсність із використанням знань, отриманих у рамках навчальної дисципліни; - здатність здійснювати критичний аналіз існуючих правових концепцій та підходів щодо висвітлення та розв’язання сучасних проблем державно-правової дійсності; - здатність на основі здобутків різних правових концепцій формувати власні світоглядні позиції стосовно змістовних характеристик правових явищ; - здатність використовувати отримані знання при здійсненні інтерпретаційної та правозастосовчої діяльності; - здатність у юридичній практиці при вирішенні правових ситуацій, професійних завдань приймати обґрунтовані рішення,

	спираючись на досягнення сучасних правових доктрин; - здатність пропонувати науково-обґрунтовані рекомендації та судження зацікавленим особам щодо шляхів розв'язання конкретних правових і державотворчих завдань, а також щодо можливих напрямів вдосконалення правової системи та її елементів.
Ключові слова	Сучасні концепції права, неопозитивізм, природне право, соціологічна концепція, психологічна концепція, інтегративний підхід.
Теми	1. Неопозитивістські концепції права. 2. Сучасні концепції природного права. 3. Соціологічні концепції права. 4. Психологічні концепції права. 5. Інтегративні концепції права.
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці першого семестру, екзамен – за підсумками року
Навчальні методики	Лекції, презентації, обговорення актуальних питань, наукові дискусії за результатами представленого есе.
Оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: • за роботу на семінарських заняттях: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів –30; • захист підготовленого есе перед аудиторією: 70% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 70. Знання здобувачів ступеня доктора філософії з дисципліни оцінюються за такими критеріями: - оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який всебічно і глибоко володіє програмовим матеріалом, може аналізувати та синтезувати правову інформацію, засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї, а також вільно їх висловлювати. - оцінку « добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який повністю опанував і вільно володіє програмовим матеріалом, має системні знання по тематиці дисципліни, має здатність до самостійного пошуку інформації, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел (доктринальних, нормативних, правозастосовних), здатен продукувати нові думки та ідеї, однак, не в усіх питаннях добирає чітку аргументацію для обґрунтування своєї позиції та думки. - оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який навчальну програму опанував, але є незначні прогалини у знаннях, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію, може продукувати нові думки та ідеї та

	застосовувати знання у практичній юридичній діяльності, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою; - оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктор філософії, який знає основний програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та використання його у майбутній професії, ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою, але допускає помилки при виконанні завдань, хоча при вказівці на помилки, може знайти шляхи їх усунення. - оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач освітнього ступеня доктора філософії, який володіє основним програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та практичної діяльності, однак, виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. - оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктора філософії, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань. - оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачеві освітнього ступеня доктора філософії, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні репродукування і не може продовжувати навчання за відповідним освітнім рівнем, оскільки не готовий до пошуку, оброблення на аналізі інформації, не може продукувати нові думки та ідеї.
Орієнтовні питання для підсумкового контролю	1. Особливості генезису та становлення ідей правового позитивізму. 2. Класичний правовий позитивізм: основні принципи та характерні риси (Дж. Остін, О. Конт, К. Бергбом та ін.). 3. Неопозитивізм: передумови виникнення та методологічне підґрунтя. 4. Нормативізм як напрям юридичного неопозитивізму. 5. Чисте вчення Г. Кельзена.. 6. Аналітична юриспруденція Г. Харта. 7. Особливості генезису та становлення природно-правового мислення. 8. Класична природно-правова концепція: основні позиції (Г. Гроцій, Ш.-Л. Монтеск'є, Вольтер, Ж. – Ж. Руссо, Дж. Локк та інші). 9. Типологія сучасних концепцій природного права. 10. Екзистенціально-феноменологічна концепція права (М. Гайдеггер, Е. Фехнер, В. Майхоффер, Г. Кон, Р. Марчич, Г. Коїнг, М. Мюллер, А. Рейнах (Райнах), Е. Гуссерль, Е. Вольф, М.М.Алексєєв). 11. Герменевтична концепція права (М. Гайдеггер, Г. Гадамер, Г. Коїнг, Ю. Хабермас, А. Кауфманн, П. Рікер).

	12. Комунікативно-дискурсивна концепція права (К.-О. Апель, Ю. Габермас, О. Хеффе). 13. Правова концепція Л. Фуллера. 14. Особливості праворозуміння кріз призму поглядів Р. Дворкіна. 15. Онтологічна концепція Р. Марчича. 16. Неотомістські концепції природного права (Ж. Марітен, Ж. Дабен, Й. Месснер, А. Ауер). 17. Неопретестанські концепції природного права (К. Барт, Х. Домбоіс, Ерік Вольф, Ернест Вольф, Ф.Хорст)). 18. Класична соціологічна концепція права: особливості генезису та концептуальні засади. 19. Соціологічна теорія Р.фон Ієрінга. 20. Соціологічна концепція Р. Паунда. 21. «Інструментальний прагматичний підхід» до вивчення права. 22. Концепція правового реалізму (Дж. Френк, Р. Познер, К. Ллевеллін, О. Голмс). 23. Концепція «живого» (вільного) права (Є. Ерліх, Е. Юнг, Е. Фукс). 24. Психологічна концепція права Леона Петражицького. 25. Філософія фрейдизму та психоаналіз правовідносин. 26. Психоаналіз як одна з філософсько-психологічних концепцій ХХ століття. 27. Основні типи сучасних психологічних концепцій права. 28. Інтегративний напрям у праві: особливості генезису та концептуальні засади. 29. Інтегральна юриспруденція Дж. Холла. 30. Інтегральний підхід у поглядах на право Ж.-Л. Бержеля.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Алаіс С.І. Проблема праворозуміння в основних школах права: автореф. дис....канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2003. 17 с. 2. Вдовина Г. А. Розвиток філософії права в ХХ ст. (англо-саксонська традиція): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.12. К., 2002. 16 с. URL: www.nbuv.gov.ua/ard/2002/02vgaast.zip. 3. Велика українська юридична енциклопедія. Філософія права: Т. 2 / редкол.: С. І. Максимов (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Х.: Право, 2017. 1128 с. 4. Коваленко Г. В. Філософсько-правові погляди Роналда Дворкіна: автореф. дис.... канд. юрид. наук: спец. 12.00.12. Харків, 2014. 22 с. 5. Ковтонюк А.М. Генезис праворозуміння Ганса Кельзена: автореф. дис....канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2010. 18 с. Допоміжна література: 1. Боднар С. Б. Рівність як категорія філософії права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.12. Л., 2010. 20 с. 2. Гадамер Х.-Г. Истина и метод: Основы философской герменевтики; пер. с нем. М. А. Журина, С. Н. Земляной, А.

- А. рыбаков, и. Н. буров. Прогресс, 1988. 700 с.
3. Гоббс Т. Сочинения в 2 т. М.: Мысль, 1991. Т. 2. 731 с.
4. Гринюк Р.Ф. Теоретична модель правової держави і проблеми її реалізації в сучасних умовах: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.12. Х., 2007. 39 с. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/243887.html>.
5. Гудима Д. А. Права людини: антрополого-методологічні засади дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.12. Л., 2008. 16 с. URL: www.nbuv.gov.ua/ard/2008/08gdamzd.zip.
6. Гуренко М. М. Розвиток філософсько-правової думки про гарантії прав і свобод людини та громадянина: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.12. К., 2004. 36 с.
7. Дворкин Р. О правах всерьез. М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2004. 392 с.
8. Донченко О. П. Свобода як категорія права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.12. О., 2010. 18 с.
9. Дудаш Т. І. Праворозуміння крізь призму герменевтики. Л.: Край, 2010. 248 с.
10. Ерліх Є. Про живе право (1911) / мовна редакція В.С. Бігуна. Проблеми філософії права. 2005. Т. 3. С. 194-201.
11. Иеринг Р. фон. Борьба за право / пер. с нем. Н. М. Губского. СПб.: АО тип. дела в СПб, 1909. 67 с.
12. Иеринг Р. фон. Цель в праве. Т. 1 / пер. с нем. В. Р. Липкого, Н. В. Муравьева, Н. Ф. Дерюжинского. СПб.: Изд. Н. В. Муравьева, 1881. 412 с.
13. Капустіна Н. Б. Класичний і некласичний підходи у філософсько-правовому дослідженні феномену влади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.12. К., 2005. 16 с. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/ard/2005/05nbdv.zip>.
14. Копоть В. О. Концептуальні основи правового реалізму: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.12. К., 2008. 15 с. URL: www.nbuv.gov.ua/ard/2008/08kvoopr.zip.
15. Кравець В. М. Типи праворозуміння як методології основних філософсько-правових дискурсів: автореф. дис... канд. юрид. наук: спец. 12.00.12 «Філософія права» К., 2003. 16 с. URL: www.nbuv.gov.ua/ard/2003/03kvmpdp.zip.